

Uloga muzeja u obrazovanju

Roso, Dorotea

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:696811>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij informatologije

Dorotea Roso

Uloga muzeja u obrazovanju

Završni rad

Mentor: doc. dr. sc. Darko Lacović

Osijek, 2020.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za informacijske znanosti

Preddiplomski studij informatologije

Dorotea Roso

Uloga muzeja u obrazovanju

Završni rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: doc. dr. sc. Darko Lacović

Osijek, 2020.

Prilog: Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

Obveza je studenta da donju Izjavu vlastoručno potpiše i umetne kao treću stranicu završnog odnosno diplomskog rada.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravio te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, datum 27.09.2020.

Dorothea Raso, 0122215665
ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

Muzeji kao institucija postoje odavno, ali njihova edukacijska uloga se javlja tek u 20. stoljeću. U prošlosti je muzej bio samo mjesto za odlaganje umjetnina. Učenje je važno kako bi se moglo spoznati društvo, ali i sami sebe te se zbog toga ono mora provoditi od rane dobi. Obrazovanje u muzeju bitno se razlikuje od onog tradicionalnog u smislu da ne pridaje toliko pažnju na rezultate, već na procese učenja kojima se dolazi do određenih rezultata. Posebna važnost stavlja se na iskustvo koje se dobiva prilikom posjeta ili učenja unutar muzeja. Muzeji su odavno prepoznati kao mjesta učenja i drugačijeg iskustva učenja. Javljaju se i novi oblici učenja koji uključuju digitalnu tehnologiju koja muzejima može pripomoći pri online interaktivnoj edukaciji i poboljšanju komunikacije s publikom. Također, muzej se usredotočava i na ljude treće životne dobi, na način što ih angažira kao volontere pri čemu dolazi do povezivanja ljudi i razmjena ideja kao i do međugeneracijskog učenja. U organizaciji edukacije u muzeju vrlo je važno kvalitetno prezentirati muzejsku zbirku te uzeti u obzir potrebe i interese posjetitelja. Neka istraživanja koja su predstavljena u ovome radu pokazuju kako učenici, studenti i učitelji imaju pozitivan stav prema muzejskoj edukaciji zato što im omogućuje brže usvajanje znanja i bolje razumijevanje različitih obrazovnih sadržaja.

Ključne riječi: muzeji, učenje, obrazovanje, primjeri istraživanja

Sadržaj

1. Uvod.....	4
2. Učenje u muzejima.....	5
2.1. Muzeji i cjeloživotno učenje.....	8
2.2. Novi oblici muzejskog učenja	9
3. Istraživanja o učenju i edukaciji u muzejima	11
4. Zaključak.....	14
Literatura	15

1. Uvod

U prošlosti muzej je bio mjesto odlaganja umjetnina. Tijekom 1960.-ih godina prepoznaje se njegova velika edukacijska uloga, a tek 1990.-ih su u muzejima izloženi predmeti s takvom ulogom. Muzej može biti vrlo značajan za daljnji razvoj djeteta, načina na koji će ono u budućnosti razmišljati i primjećivati stvari oko sebe. Također potiče kritičko razmišljanje i individualnost svake osobe jer ostavlja mjesta za razvoj prikazane ideje. Velika važnost se pridaje i interakciji s publikom, što se pokazalo kao odličan način povezivanja ljudi i samog učenja o nekoj temi koja je stavljena u određeni kontekst. Muzejsko obrazovanje „služi ciljevima kao što su razumijevanje sebe i drugih, posebno u vremenu i prostoru, održavanje kulturne baštine, povezivanje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti na smislen način, priznavanje i razumijevanje vlastite kulture i različitih kultura kroz multislojeviti i tolerantan pristup, čineći muzej načinom života, živućom institucijom i razvijanje razumijevanja i empatije između kultura.“¹

Cilj ovog rada je prikazati saznanja o ulozi muzeja u učenju (rano učenje, učenje u školama, cjeloživotno učenje). U drugom poglavlju govori se o načinima učenja koje se odvija u muzejskom okruženju, novim metodama učenja u muzeju pomoću digitalne tehnologije, te se iznose neki primjeri muzeja u kojima se provodi takvo učenje. U trećem poglavlju donose se spoznaje iz nekih stranih istraživanja u kojima se obrađuje tematika muzejske edukacije.

¹ Tas, Ayse Mentis. Primary-grade teacher candidates' views on museum education. // US-China Education Review A 6, 202 (2012), str. 606. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535482.pdf> (2017-04-27)

2. Učenje u muzejima

Tek u drugoj polovici 20. stoljeća dolazi do pojave konstruktivnog pristupa učenju, gdje osoba sama odlučuje i na svoj način shvaća proces učenja nadograđujući nova na prethodno stečena znanja. Iz toga se razvija i aktivno učenje, gdje je učenik uključen u proces učenja zajedno s učiteljem. Muzeji i galerije su odlična mjesta za takav način učenja. Iako postoje programi i kolegiji koji se odnose na muzeje, nema ih u onoj mjeri u kojoj bi trebali (pogotovo za različite uzraste). Zbog toga sami učitelji moraju biti angažirani i spremni upoznati učenike i studente s muzejom. Osim što su važni za aktivno učenje, imaju i druge uloge: „...muzejski posjeti pridonose tome da studenti stječu veći interes za svoje kolegije. Važnost muzeja i galerija ima još veću važnost kad se uči radeći nešto i kroz eksperimentiranja...“²

Učenje je važno zbog razvoja osobe kako bi mogla funkcionirati u društvu u kojem se nalazi, ali i za osobni napredak. S psihološkog stajališta učenje predstavlja proces u kojem se aktivnost razvija ili mijenja, slijedeći reakcije organizma prema okolini. U najopćenitijem smislu te riječi to je proces prilagodbe u okruženje koje se stalno mijenja. Javljaju se pojmovi efektivnog i afektivnog učenja. Efektivno učenje se odnosi na samo učenje, a afektivno na verbalnu komunikaciju ili učenje kroz iskustvo. U muzejima se često odvija afektivno učenje, a odnosi se na brigu oko posjetiteljeva doživljaja. Muzeji su odavno prepoznati kao mjesta učenja i drugačijeg iskustva učenja. Međutim, postoje nedostaci tradicionalnog učenja u muzejima (posjetitelji navode kako se kasnije ne sjećaju činjenica, točnih podataka i slično). Time se dolazi do zaključka kako se u muzeju ne trebaju koristiti tradicionalne metode učenja. Postoje muzejske karakteristike na koje treba obratiti pažnju pri oblikovanju okoline za učenje unutar muzeja. One se odnose na to kako je doživljaj i percepcija onoga što je posjetitelj vidio kod svake osobe različit. Ne ovise točno o onome što je prikazano, nego kako će određena osoba to doživjeti. Tako je u muzeju bitan i sam predmet, ali i kontekst te okruženje unutar kojeg se nalazi, što omogućuje razvoj sasvim novog načina učenja i samog shvaćanja učenja. Iz toga proizlazi potreba za muzejom kao mjestom učenja. Postoje načini da se više mladih ljudi zainteresira za muzejsko obrazovanje, ali ukoliko se naglasak previše stavlja na kulturno obrazovanje, sam

² Dilmac, Oguz. The effect of active learning techniques on class teacher candidates' success rates and attitudes toward their museum theory and application unit in their visual arts course. // Educational Sciences: Theory and Practice 16, 5 (2016), str. 1591. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1115083.pdf> (2017-04-27)

muzej može gubiti svoj smisao, tj. smisao javne ustanove.³ Postoje i različiti pokazatelji angažmana u procesu učenja, kao što su postavljanje pitanja te davanje odgovora, čitanje o artefaktima, posjećivanje izložaba, a oni se nadovezuju na bitne dijelove muzejskog iskustva (znatiželjnost, kontrola, komunikacija...). „Korisnije je gledati kako učenici uče nego što su naučili. Kako bismo istražili specifičnost učenja za vrijeme posjeta muzeju, vrednije je sagledati proces koji pokazuje da se učenje odvija“.⁴ Učenje u muzejima ima svoje prednosti i nedostatke (kao i svaki oblik učenja), a najveća prednost je svakako učenje putem iskustva i doživljaja.

Iskustvo putem doživljaja je važno i profesorima na State Universty of New York. Oni koriste muzej koji se nalazi unutar kampusa za svoja predavanja. Žele promovirati kritičko razmišljanje i inovativnost, ali i studentski osjećaj pripadnosti. To se može postići tako da se koriste vježbe pisanja o predmetima koji su vezani za prirodu ili koristeći metodu pretvaranja vizualnog iskustva u verbalno. Profesori navode kako je bitan dio takvog procesa učenja i promatranje studenata kako stvaraju i povezuju se s predmetima. Takvim načinom učenja studenti stječu mnogo više od samog gradiva: „Dugoročno, takva iskustva pomažu studentima da postanu trajni učenici u obrazovanju, koji traže sličnosti kroz disciplinarnu i kulturalnu crtu, i koji cijene raditi u suradnji s kolegama i mentorima kako bi riješili probleme pronalaženjem kreativnih rješenja.“⁵

Pri učenju u muzejima misli se na pojam učenja koji je usmjeren na objekte. The New York City Museum School naziva takvo učenje „museum learning“, ili muzejsko učenje koje se odnosi na primjenu niza vještina koje profesionalci u muzeju koriste kako bi razumjeli, analizirali i prezentirali pronalazke.⁶ Navode se i faze muzejskog učenja: trajno traganje, artikulirano promatranje, generiranje pitanja, istraživanje, analiza, sinteza i prezentacija. Poželjno je da učenici uče onako kako muzealci rade, a misli se na konstantno postavljanje pitanja, istraživanje i slično. Iako ih uče da uče kao muzealci, u školi ih ne pripremaju za takav posao, već za takav način razmišljanja. Takav način učenja se naziva „museum process“ ili muzejski proces. Pri tom procesu, učenici mogu izrađivati svoje izložbe, kako bi drugi učenici učili i od njih.

Društvene znanosti omogućuju da se bolje razumije svijet oko sebe, a zbog boljeg razumijevanja društva, građanstva i drugog, kako bi mogli funkcionirati u postojećem društvu. Muzej se veže i

³ Usp. Earle, Wendy. Cultural education: redefining the role of museums in the 21st century. // *Sociology Compass* 7 (2013), str. 533-546. URL: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/soc4.12050/abstract> (2017-05-08)

⁴ Brajčić, Marija; Kovačević, Sonja; Kušćević, Dubravka. Učenje u muzeju. // *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje* 15, 2 (2013), str. 174. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/157309> (2017-05-08)

⁵ Wyman, Sarah Mead; Waldo Turner, Jennifer; Doherty, Dennis. Methods and models for museum learning at the Samuel Dorsky Museum of Art. // *Journal for Learning Through the Arts* 12, 1 (2016), str. 3. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1125160.pdf> (2017-04-27)

⁶ Usp. Povis, Kaleen E. A unifying curriculum for museum-schools. University of Washington, 2011. Str. 3. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED528576.pdf> (2017-04-27)

uz takvu znanost, kao jedna od aktivnosti kako bi ju bolje razumjeli. Današnji muzeji se ne oslanjaju samo na posjete, nego i na razne događaje, izložbe, radionice. Umjesto samog rezultata, naglašava se i proces kojim se dolazi do toga rezultata. Postoje osnovni principi muzejskog obrazovanja, a neki od njih ističu da je muzejska edukacija konstantna i cjeloživotna. Svaki muzej ima jedinstveni sustav edukacije. Značajno je povezati se s muzejskom zbirkom i potrebama te interesima posjetitelja. Preduvjet je poručiti zbirku, odabrati predmete koji odgovaraju edukaciji.⁷ Učenici pozitivno prihvaćaju učenje u muzeju, ali ne žele da ono postane još jedan oblik tradicionalnog učenja. Muzeji bi se trebali približiti učenicima kroz nastavu (na primjer virtualna šetnja muzejom), a učitelji bi trebali biti dobro obučeni za taj posao, kako bi se poboljšalo ono što nedostaje kod tradicionalnih učitelja.

⁷ Usp. Memisoglu, Hatice. Museum of social studies in education students attitudes and views. // International Journal on New Trends in Education and their Implications 4, 3 (2013), str. 121-138. URL: <https://www.ijonte.org/FileUpload/ks63207/File/14a.memisoglu.pdf> (2017-04-27)

2.1. Muzeji i cjeloživotno učenje

Kada se spominje obrazovanje, najčešće se ono odnosi na mlađe osobe (učenike, studente i slično), a rjeđe na starije osobe. Muzealci su prepoznali osobe treće životne dobi kao jednu od kategorija svojih posjetitelja. Razvijaju se različiti programi kako bi se poboljšalo obrazovanje i aktivni život starijih osoba. Jedan od takvih programa je Medijator u kulturi, a odnosi se na volontiranje. Program se razvija od 2006. godine, a ostvaren je u suradnji sa Sveučilištem za treću životnu dob u Sloveniji. Takva sveučilišta su prepoznata kao važna još 1973. godine, kada je prvo takvo sveučilište otvoreno u Francuskoj u Toulousu. Prepoznaje se važnost učenja kroz volontiranje i emocionalnu povezanost među članovima, a i na učenje u kojem će sudjelovati studenti. S takvim oblikom učenja se često vežu muzeji, gdje polaznici mogu učiti putem posjeta, prezentacija i drugačijim metodama učenja. Osobe treće životne dobi koje volontiraju u muzeju nazivaju kulturnim medijatorima. Program Medijator u kulturi proveo je istraživanje čiji je cilj razviti takav model obrazovanja starijih osoba u muzejima koji će pokrenuti njihovu društvenu aktivnost i osobni razvoj.⁸ Istraživanje je provedeno 2007. godine u Narodnom muzeju u Sloveniji, a njime su htjeli poboljšati volontersko djelovanje u muzeju te educirati volontere i zaposlenike muzeja. Zaključilo se kako su starije osobe odgovorne te željne učenja i spremne na volonterski rad te kako se navedenim programom postiže međugeneracijska povezanost. Osobe treće životne dobi uče o volontiranju u muzeju, a mlađe generacije primaju znanje od njih. Starije i mlađe generacije mogu i međusobno surađivati te na taj način mogu i učiti jedni od drugih. Na primjer, volonteri u muzeju mogu biti mlađe generacije koje će organizirati izložbe i radionice za grupu osoba treće životne dobi. Na taj način će starije generacije biti uključene u kulturu zajednice te će obje generacije biti uključene u međugeneracijsko učenje.

⁸ Usp. Bračun Sova, Rajka. Muzeji, cjeloživotno učenje i obrazovanje osoba treće životne dobi. // *Informatica museologica* 41, 1-4 (2011), str. 127-130. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/198371> (2017-04-24)

2.2. Novi oblici muzejskog učenja

Postoji veza između muzejskog učenja i dramskog učenja, te veza između dramskih tehnika kao što su improvizacija i igranje uloga kao metodama za učenje. Igranje uloga je jedna od strategija učenja, a odnosi se na osobna pripovijedanja kako bi se stvorilo određeno ozračje nekog vremena, događaja ili kako bi se određena osoba/lik (npr. određena povijesna osoba) „oživila“, a sve unutar zadanog konteksta. Na taj način učenici mogu bolje razumjeti i cijeniti neku priču. Improvizacija je povezana s mogućnosti učenika da propituje samu priču, likove i drugo. Tu se prikazuje razlika između učenika koji radi samo ono što mu se kaže i učenika koji je spreman propitivati stvari te biti individualan. Muzeji se mogu povezati s kazalištima u smislu pričanja priče. Holocaust Memorial Museum u Washingtonu koristi se tom metodom na način da posjetitelji mogu iskusiti život pojedine osobe kroz priču. Također, za određene događaje ili izložbe, muzej ili galerija može pripremiti tekst za ljude koji će glumiti određenu povijesnu osobu, a nakon toga ta osoba može i improvizirati kako bi uspostavila interakciju s publikom. Takva interakcija je važna i za muzeje, koji pokušavaju uspostavljati kontakt sa svojom publikom, a i za kazalište gdje se pokušava napraviti isto. Naglašava se važnost prihvaćanja i razumijevanja drugih i učenja kroz primjere umjesto samo učenja činjenica. Strategije koje se koriste u kazalištu korisne su u muzeju i zbog toga što se njima razvijaju društvene i kognitivne vještine. Vrlo važne su i vještine razmišljanja, u koje se ubraja: zapažanje, interpretiranje, evaluacija, povezivanje, pronalaženje problema, uspoređivanje, fleksibilno razmišljanje koje se odnosi na različite mogućnosti, stvari promatranje iz različitih perspektiva, revidirano razmišljanje.⁹

Muzej kao ustanova mora komunicirati sa svojom publikom na različite, prikladne načine. Razvojem različitih tehnologija, a pogotovo vizualnih medija, komunikacija s publikom u muzeju se također treba razvijati u određenom smjeru. Muzeji predstavljaju sredstva kontinuiranja i preživljavanja vrijednosti koje smo izdvojili iz prošlosti, a koje bi, da nema muzeja i sličnih baštinskih akcija, nestale.¹⁰ Prema tome muzeji imaju vrlo bitnu ulogu u kulturnom razvoju društva u kojemu se nalaze, te je tako sama komunikacija vrlo važna. Pomoću nje publika bolje razumijeva ono što određeni muzej želi prikazati. Stoga se uloga muzeja

⁹ Usp. Chou, Amy; Shih, Janet. Show me what you see: an exploration of learning in museums and learning in theatre. // Journal for Learning Through the Arts 6, 1 (2010), str. 7. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1093600.pdf> (2017-04-27)

¹⁰ Usp. Božić, Jadranka. Noć muzeja – inovacija, kreacija, edukacija. // In medias res: časopis filozofije medija 5, 9 (2016), str. 1349-1359. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/251568> (2017-05-08)

proširila te je važno i muzejsko iskustvo, to jest ono što i na koji način se doživljava to što muzej nudi. Razvija se nova muzeologija, koja pridaje važnost ne samo tradicionalnoj ulozi muzeja, nego i komunikaciji sa svima (umjesto samo s određenim dijelovima društva).

Noć muzeja jedan je od inovativnih programa koji pokušava približiti muzeje publici na inovativan i urban način. Prvi takav događaj održan je u Berlinu 1997. godine, a nakon toga i u drugim gradovima u Europi. Postoje različita mišljenja o tom događaju. Neki zaposlenici muzeja kao lošu stranu navode to što Noć muzeja privlači najprije mlađu publiku koja će posjetiti muzej samo tu noć i također se navodi kako je ta noć komercijalizirana i služi isključivo zabavi. S druge strane, nije toliko važno što će publika dolaziti samo jednu noć jer je i to pomak prema naprijed. Iako je moguće kako ovakav događaj ima i svojih loših strana, treba se usmjeriti i na dobre. Noć muzeja privlači drugačiju publiku i pruža nov način učenja o muzejskim predmetima, kulturi i baštini. Pokazuje posjetitelju muzej u drugačijoj okolini, a najvažnije od svega je što na taj način muzej komunicira s publikom onako kako će publika razumjeti. Kao takav, taj događaj je iznimno važan za približavanje muzeja široj publici, ali ne može se osloniti samo na njega, već ponuditi različite sadržaje, više dana u godini.¹¹

Najnoviji oblici muzejskog učenja su svakako povezani sa sve rastućim tehnologijama. Iako je teže online podučavati, sve više nastavnika (ali i studenata) odlučuje se na ovu vrstu edukacije. Velika prednost je što za pohađanje takvih programa posjetitelji mogu biti bilo gdje i u njim se može sudjelovati bilo kada. U početku muzeji su prihvaćali internet manje nego ostale institucije i to zbog vrijednosti artefakata uživo (vrijednost im se gubi online). No ipak, u zadnje vrijeme i muzealci se koriste raznim online alatima kako bi dočarali i prikazali artefakte. Njihove web stranice su sve više interaktivne. Provode se razna istraživanja o online alatima za učenje. Rezultati jednog istraživanja pokazali su da su tekstovi, slike i video materijali korisni za podučavanje povijesti u elektroničkim formatima.¹²

¹¹ Usp. Isto

¹² Usp. Saiki, Diana. Interacting online: a content analysis of museum education websites. // Journal of Learning Design 4, 1 (2010), str. 54. URL: <https://www.jld.edu.au/article/download/69/69-120-1-PB.pdf> (2017-05-08)

3. Istraživanja o učenju i edukaciji u muzejima

U Splitu je 2010. godine provedeno istraživanje čiji je cilj bio uvidjeti stavove studenata o učenju u muzejima. Uzorak se sastojao od 380 studenata Filozofskog fakulteta (140 muških i 240 ženskih osoba) koji imaju između 19 i 23 godina. Istraživanje se provelo putem anonimnog upitnika zatvorenog tipa, a podaci su se obrađivali u statističkom programu SPSS. Rezultati su pokazali kako muški i ženski ispitanici o nekim pitanjima imaju različita mišljenja. Na primjer, 72% studentica misli kako su muzeji učinkoviti u obrazovanju djece, dok je samo 55% studenata odgovorilo isto. S druge strane, odgovori na određena pitanja se nisu previše razlikovali s obzirom na spol. Na pitanje koje se odnosi o ranom vođenju djece u muzej kako bi se razvila navika kasnijeg posjećivanja, 66% djevojaka i 58% mladića dali su odgovor kako bi vodili djecu u muzej već u ranoj dobi. Ovo istraživanje se odnosi na učenje u muzeju i važnosti vođenje djece u muzej, a iz njega možemo zaključiti kako studenti imaju pozitivna razmišljanja. Muzej sve više postaje značajan u ranom obrazovanju i potiče osvještavanje djece o kulturi. Prema Brajčić, Kušević i Talijan, za obrazovanje djece je iznimno važni da budu osviještena o svojoj kulturnoj baštini. Problem se javlja kod učenika osnovnih škola sa sela, jer nemaju stečenu naviku odlaska u muzeje, kao što to imaju učenici iz grada. To pokazuje kako je vrlo bitno stvoriti naviku posjećivanja muzeja od rane dobi. Ako se usporede studenti društvenih i prirodnih znanosti, ne postoji veliko odstupanje u odlascima u muzej, a isto tako studenti prirodnih i društvenih znanosti prepoznaju važnost neformalnog obrazovanja unutar muzeja.¹³

Drugi primjer je iz Australije. ACH (Australian Curriculum in History) govori kako bi se učenički doživljaj i učenje o povijesti moglo poboljšati posjećivanjem muzeja i povijesnih nalazišta. Obrazovanje se sve više okreće prema inovativnim metodama učenja gdje se potiče učenička individualnost pri učenju. Australijska djeca nisu zadovoljna ili zainteresirana za povijest u školi. Prema Peter Brettu muzeji imaju jako važnu ulogu u obrazovanju, pogotovo onome vezanom uz povijest, ali također govori kako učitelji još nisu spremni uvesti muzejsko obrazovanje kao ključan dio obrazovnog procesa u povijesti. U tasmanijskom gradu Burnieju, 1971. se otvara Burnie's Pioneer Village Museum, kao prvi unutarnji povijesni seoski muzej. Muzej sadržava dojmljive zbirke koje se tiču samog grada i tako je savršena prilika za djecu danauče više o povijesti svoga mjesta. Iako je bilo govora o postavljanju honorarnog učitelja u muzeju, to se nije dogodilo. John Dewey je prepoznao važnost muzeja i povijesnih nalazišta za

¹³ Usp. Brajčić, Marija; Kušević, Dubravka; Talijan, Zvonimira. Stavovi studenata o muzeju kao okruženju u kojem se odvija učenje. // Metodčki ogleđi: časopis za filozofiju odgoja 26, 1 (2019), str. 99-120.
URL: <https://hrcak.srce.hr/file/322445> (2020-09-12)

obrazovanje djece te je poticao učitelje da iskoriste tri prirodna bogatstva znatiželje, sugestije i redovitosti, u prilog razvoja mladih kritičkih mislioca. Dewey je također inzistirao da studenti trebaju aktivno doživjeti temu i upustiti se u istraživanje. Tako je naglasio važnost učenja kroz rad.¹⁴ U Burniju je također provedeno istraživanje među studentima koji žele postati učitelji. Uzorak se sastojao od 40 ispitanika. Pitanja su se odnosila na njihovo prijašnje poznavanje povijesti, mišljenje o muzejima, na zaključke o vrijednostima onoga što su naučili i drugo. Što se tiče pitanja vezanih za muzeje, rezultati su pokazali da čak 91% ispitanika smatra muzeje značajnima za učenje povijesti, a 94% bi sami koristili muzejsko učenje kao dio njihovih predavanja. U ovom konkretnom slučaju muzej bi se trebao uklopiti u obrazovanje djece o povijesti njihova mjesta, jer prikazuje bogatu povijest Burnija na drugačiji način. Nakon ovog istraživanja Tasmanian National Trust i zaposlenici fakulteta za obrazovanje na Sveučilištu Tasmanije počeli su razvijati nove edukacijske pristupe u Devonportu koji se temelje na povezivanju muzeja i obrazovanja o povijesti.

U Muzeju dizajna u Ujedinjenom Kraljevstvu provedeno je istraživanje o tome kako muzejski pedagozi vode edukativne radionice te što bi bilo njihovo idealno okruženje za provođenje takvih radionica. Istraživanje je provedeno putem pet intervjuja sa zaposlenicima muzeja. Rezultati su pokazali kako je unutrašnji prostor muzeja bitan za učenje. Muzej dizajna je primarno muzej ideja i mjesto za otvoren um te potiče kritičko razmišljanje. U procesima učenja polaznici se trebaju oslanjati i na svoja prijašnja iskustva, potiču se i pedagoški pristupi (na primjer pitanja polaznika iz kojih će naučiti nešto novo). Na prvo mjesto se stavlja konstruktivno učenje, a ne bihevioralno, u kojem je učiteljska uloga pomalo stereotipna, kako bi se znanje pretočilo u um učenika.¹⁵ Navode se i tri faze dizajnerskog učenja: istraživanje i evaluacija, evaluacija i eksperimentiranje, eksperimentiranje i evolucija (razvoj). Iako se ovaj muzej odnosi posebno na dizajn, može se primijetiti kako muzejski zaposlenici potiču kritičko razmišljanje pri učenju te konstruktivne procese učenja, kako bi učenici učili ne samo o određenoj temi (u ovom slučaju dizajnu), nego i kroz tu temu.

Prirodoslovni muzeji imaju posebnu važnost za edukaciju jer pomažu učenicima bolje prikazati prošlost na način koji razumiju. Također oni omogućuju osobama da traže, istražuju, propitkuju kako bi postali odrasli ljudi koji imaju razumijevanje i osjećaje za probleme okoliša, i mogu

¹⁴ Usp. Brett, Peter. The Sacred Spark of Wonder: Local museums, Australian curriculum history, and pre-service primary teacher education: a Tasmanian case study. // Australian Journal of Teacher Education 39, 6 (2014), str. 22-26. URL: <http://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=2382&context=ajte> (2017-04-27)

¹⁵ Usp. Charman, Helen. Designerly learning: workshops for schools at the Design Museum. // Design and Technology Education 15, 3 (2010), str. 28-40. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ916487.pdf> (2017-04-27)

preuzeti odgovornost za nadilaženje tih problema. U turskom prirodoslovnom muzeju (Mineral Research and Exploration (MTA), Natural History Museum, Ankara) provedene su muzejske edukacijske aktivnosti u kojima je sudjelovalo 128 učenika (54 dječaka i 74 djevojčice) četvrtog razreda osnovne škole koji imaju između 7 i 9 godina. Cilj je bio putem muzejskih aktivnosti približiti prirodnu kulturu učenicima i pomoći im kako bi bolje spoznali svoju okolinu te razvili kritičke sposobnosti razmišljanja. Istraživanje se sastojalo od tri koraka. Učenici su u prvom koraku trebali dati odgovorena 5 pitanja otvorenog tipa (vezanih uz prirodu i povijest). Drugi korak se odnosio na muzejske aktivnosti (dvodimenzionalne umjetničke aktivnosti i aktivnosti vezane uz pisanje), a u trećem koraku učenici su ponovo dobili test od 5 otvorenih pitanja. Dio s muzejskim aktivnostima se najviše svidio djeci jer se odnosio na njihove misli i osjećaje, te izražavanje putem crteža. Na taj način muzejske aktivnosti omogućavaju razvijanje mašte i kreativnosti, umjesto da učenici samo pokušavaju zapamtiti sve činjenice. Time se naglašava neograničenost učenika u smislu učenja i njihovo aktivno sudjelovanje pri učenju. Rezultati su pokazali kako su muzejske aktivnosti bile itekako učinkovite (učenici su naučili dosta o zadanoj temi). U zaključku je istaknuto kako su tematski posjeti muzeju (kao ovakva radionica) rjeđi u usporedbi s tradicionalnim posjetom muzeju.¹⁶

¹⁶ Usp. Dilli, Rukiye. Conducting museum education activities within the context of developing a nature culture in primary school students: MTA Natural History Museum example. // International Journal of Environmental & Science Education 11, 2 (2016), str. 75-84. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1086991.pdf> (2017-05-08)

4. Zaključak

Uloga muzeja kroz povijest se zasigurno mijenjala. Muzeji više nisu ustanove u kojima posjetitelji mogu samo vidjeti važne ili rijetke stvari, nego su i ustanove koje imaju značajnu ulogu u obrazovanju. Kako se mijenjala tradicionalna uloga muzeja, tako su se mijenjali i procesi učenja. Muzej je te procese prihvatio i iskoristio ih kako bi se približio publici, ali i privukao novu. Kao institucija muzej postoji već dugi niz godina, ali sada ima razne uloge. Dinamičnim razvojem tehnologija i procesa učenja mijenja se i značenje muzeja. Njegova uloga u obrazovanju u budućnosti će zasigurno biti sve veća, zato što se ne odnosi samo na obrazovanje samo po sebi, nego i na razvoj svakog čovjeka koji ga prepozna osobno. Važnost muzeja i muzejske edukacije se veže uz različite znanstvene discipline te ga zbog toga prepoznajemo kao bitan dio našeg društva. Kako bi se postiglo unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja, treba postojati više radionica u koje će se uključiti sve generacije, na primjer projekti gdje mlađe generacije organiziraju radionice za starije, i obrnuto. Na takav način se uključuju svi u zajednicu i samu kulturu, odvija se suradničko učenje te upoznaju ljudi i svijet oko sebe. Učenici osnovnih škola iz grada obično više posjećuju muzeje, nego učenici sa sela. Zbog toga učenike koji žive u ruralnim sredinama treba više motivirati kako bi i oni imali priliku učiti kroz muzejsku edukaciju, ne samo u osnovnoškolskoj, nego i starijoj dobi. Neka su istraživanja pokazala da edukativne radionice i suvremena digitalna tehnologija omogućuju bolje iskustvo učenja u muzejima, stoga bi one trebale biti sastavni dio moderne muzejske djelatnosti.

Literatura

1. Božić, Jadranka. Noć muzeja – inovacija, kreacija, edukacija. // In medias res: časopis filozofije medija 5, 9 (2016), str. 1349-1359. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/251568> (2017-05-08)
2. Bračun Sova, Rajka. Muzeji, cjeloživotno učenje i obrazovanje osoba treće životne dobi. // Informatica museologica 41, 1-4 (2011), str. 127-130. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/198371>
3. Brajčić, Marija; Kovačević, Sonja; Kuščević, Dubravka. Učenje u muzeju. // Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje 15, 2 (2013), str. 159-178. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/157309> (2017-05-08)
4. Brajčić, Marija; Kuščević, Dubravka; Talijan, Zvonimira. Stavovi studenata o muzeju kao okruženju u kojem se odvija učenje. // Metodčki ogledi: časopis za filozofiju odgoja, 26, 1(2019), str. 99-120. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/322445> (2020-09-12)
5. Brett, Peter. "The Sacred Spark of Wonder": Local museums, Australian curriculum history, and pre-service primary teacher education: a Tasmanian case study. // Australian Journal of Teacher Education 39, 6(2014), str. 22-26. URL: <http://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=2382&context=ajte> (2017-04-27)
6. Charman, Helen. Designerly learning: workshops for schools at the design museum. // Design and Technology Education 15, 3(2010), str. 28-40. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ916487.pdf> (2017-04-27)
7. Chou, Amy; Shih, Janet. Show me what you see: an exploration of learning in museums and learning in theatre. // Journal for Learning Through the Arts 6, 1(2010), str. 1-20. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1093600.pdf> (2017-04-27)
8. Dilli, Rukiye. Conducting museum education activities within the context of developing a nature culture in primary school students: MTA Natural History Museum example. // International Journal of Environmental & Science Education 11, 2 (2016), str. 75-84. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1086991.pdf> (2017-05-08)
9. Dilmac, Oguz. The effect of active learning techniques on class teacher candidates' success rates and attitudes toward their museum theory and application unit in their visual arts course. // Educational Sciences: Theory and Practice 16, 5(2016), str. 1587-1618. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1115083.pdf> (2017-04-27)
10. Earle, Wendy. Cultural education: redefining the role of museums in the 21st century. // Sociology Compass 7 (2013), str. 533-546. URL: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/soc4.12050/abstract> (2017-05-08)
11. Memisoglu, Hatice. Museum of social studies in education students attitudes and views. // International Journal on New Trends in Education and their Implications 4, 3(2013), str. 121-138. URL: <https://www.ijonte.org/FileUpload/ks63207/File/14a.memisoglu.pdf> (2017-04-27)
12. Povis, Kaleen E. A unifying curriculum for museum-schools. University of Washington, 2011. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED528576.pdf> (2017-04-27)
13. Saiki, Diana. Interacting online: a content analysis of museum education websites. // Journal od Learning Design 4, 1 (2010), str. 52-62. URL: files.eric.ed.gov/fulltext/EJ910055.pdf (2017-05-08)
14. Tas, Ayse Mentis. Primary-grade teacher candidates' views on museum education. // US-China Education Review A 6, 202 (2012), str. 606-612. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535482.pdf> (2017-04-27)
15. Wyman, Sarah Mead; Waldo, Jennifer Turner; Doherty, Dennis. Methods and models for museum learning at the Samuel Dorsky Museum of Art. // Journal for Learning Through the

Arts 12, 1(2016), str. 1-30. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1125160.pdf> (2017-04-27)